

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

P/11/135
LPO-4101-37-02/2011

Poznań, 7 marca 2012 r.

**Zarząd
Kopalni Węgla Brunatnego „Konin”
w Kleczewie S.A.**

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 roku o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu skontrolowała Kopalnię Węgla Brunatnego Konin w Kleczewie S.A. w zakresie ponoszonych kosztów pozaprodukcyjnych i ich wpływu na sytuację finansową Spółki, w latach 2009-2011 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 10 lutego 2012 r., wraz z dodatkowymi wyjaśnieniami z dnia 20 lutego 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Zarządowi KWB niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie kontrolowaną działalność, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

1. Kopalnia Węgla Brunatnego Konin w Kleczewie S.A. (KWB), będąca Spółką w 100% Skarbu Państwa uzyskała przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w 2009 r. na kwotę 589 577 tys. zł, w 2010 r. na kwotę 602 859 tys. zł, a w I połowie 2011 r. na kwotę 322 094 tys. zł.

Zysk z działalności gospodarczej w 2009 r. wyniósł - 20 054 tys. zł, w 2010 r. - 40 901 tys. zł, a w I połowie 2011 r. - 25 996 tys. zł.

W KWB zatrudnionych było na koniec 2009 r. 3753 pracowników, na koniec 2010 r. - 3642, a na koniec I półrocza 2011 r. - 3593.

Do pięciu związków zawodowych należało na koniec 2009 r. - 77,4% pracowników (płacących składki związkowe), na koniec 2010 r. - 76,3%, a na koniec I półrocza 2011 r. - 73,9%.

2. Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi uwag do:

- sposobu ustalenia liczby pracowników zwolnionych z obowiązku świadczenia pracy na okres kadencji w zarządach zakładowych organizacji związkowych,
- egzekwowania odpłatności z tytułu najmu lokali na potrzeby organizacji związkowych oraz za korzystanie z urządzeń łączności telekomunikacyjnej dla tych organizacji,
- w zakresie finansowania objętych kontrolą szkoleń i konferencji,
- zlecenia objętych kontrolą ekspertyz, badań i usług doradczych.

¹ Dz. U. z 2012 r. poz. 82

3. Ustalenia kontroli NIK wykazały jednak niżej wymienione nieprawidłowości i uchybienia.

3.1. KWB niewłaściwie kwalifikowała część kosztów pozaprodukcyjnych dla celów podatkowych. Wysokość kosztów trwale nie stanowiących kosztów uzyskania przychodów wg ewidencji księgowej oraz w informacji dodatkowej sprawozdania finansowego wynosiła odpowiednio: w 2009 r. - 10.457.445,51 zł, w 2010 r. - 9.590.553,39 zł, a w I półroczu 2011 - 2.606.547,02 zł).

Powyższa ocena wynika z ustaleń kontroli podatkowej za 2009 r. przeprowadzonej w 2011 r. przez Naczelnika Drugiego Wielkopolskiego Urzędu Skarbowego w Kaliszu. Według ustaleń organu podatkowego² Spółka w 2009 roku zawyżyła koszty uzyskania przychodów (w decyzji określono wysokość straty poniesionej w podatku dochodowym od osób prawnych za 2009 r. w wysokości 2.447.670,45 zł, wskazując na nieprawidłowe dokonanie rozliczenia podatku dochodowego od osób prawnych³)

W ocenie NIK, przy kwalifikowaniu części kosztów (objętych kontrolą)⁴ nie przestrzegano postanowień art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych⁵. Kontrola NIK wykazała, że do kosztów uzyskania przychodów Spółka niewłaściwie zaliczyła koszty związane z funkcjonowaniem Orkiestry Dętej KWB „Konin” S.A., których łączna wysokość (w latach 2009 – I półroczu 2011) wyniosła 1.716.574,69 zł, co miało wpływ na ustalenie podstawy opodatkowania i wynik podatkowy⁶. Nie każdy koszt poniesiony w celu uzyskania przychodów lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów może zostać zaliczony do kosztów uzyskania przychodów. Takimi kosztami nie mogą być wydatki wymienione w art. 16 ust. 1 ww. ustawy. Przepis ten, w pkt 28 (w brzmieniu obowiązującym od dnia 01.01.2007 r.) stanowi, iż nie uważa się za koszty uzyskania przychodów kosztów reprezentacji. Podstawowa działalność Spółki prowadzona jest w zakresie kopalnictwa rud miedzi, produkcji miedzi oraz produkcji metali szlachetnych i pozostałych metali nieżelaznych, co oznacza, że działalność orkiestry górniczej i chóru, mająca charakter działalności kulturalnej i w szerokim pojęciu reprezentacyjnej, nie jest związana z celem gospodarczym Spółki i jej koszty nie stanowią kosztów uzyskania przychodów, zgodnie z art. 16 ust. 1 pkt 28 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych.

Nieprawidłowo (dla celów podatkowych), zdaniem NIK wyodrębniono w ewidencji księgowej koszty, ryczałtu za używanie samochodu prywatnego do celów związkowych (przez MZ PIT KADRA) w kwocie 5.703,51 zł, które mylnie ujęto na koncie 408020, zamiast na koncie 763151 PKO przekazane darowizny pieniężne nie stanowiące kosztów uzyskania przychodu (na którym księgowano koszty tego rodzaju pozostałych związków zawodowych).

W księgach rachunkowych Spółki (na koncie 761078) nie zostały w całości ujęte przychody Spółki za 2009 r., 2010 r. i za 2011 r. z tytułu usług wykonywanych przez Orkiestrę Dętą KWB „Konin” S.A. Z ustaleń kontroli NIK, wynika, że Spółka nie wykazała (w chwili ich wystąpienia) przychodów i zarazem zobowiązań Wydzielonego Funduszu Orkiestry Dętej na rzecz Spółki, które na dzień 31 grudnia 2011 r. wynosiły 386.504,96 zł. Przychody te w kwocie 134.725,45 zł za 2010 r. i 170.658,57 zł za 2011 rok zostały ujęte w księgach rachunkowych Spółki w styczniu 2012 r. (w trakcie kontroli NIK).

Uwzględniając ww. przychody, korektę deklaracji CIT – 8 za 2010 r.⁷ (obejmującą także koszty funkcjonowania Orkiestry Dętej KWB „Konin” S.A. oraz koszty ryczałtu za używanie samochodu prywatnego do celów związkowych) wykonano w dniu 31 stycznia 2012 r., dokonując równocześnie zapłaty zaległego podatku w kwocie 12.573 zł wraz z odsetkami - 1.092,00 zł.

² Wynikających z protokołu kontroli podatkowej nr 1997 oraz decyzji Naczelnika Drugiego Wielkopolskiego Urzędu Skarbowego w Kaliszu wydanej dnia 6 grudnia 2011 r.

³ Spółka w dniach 14 czerwca 2011 r. i 31 października 2011 r. dokonała korekty deklaracji CIT – 8 za 2009 rok w zakresie kosztów uzyskania przychodów

⁴ pod względem ich wpływu na uzyskanie przychodów lub wpływu na zachowanie lub zabezpieczenie źródeł przychodów,

⁵ Dz. U. z 2011 r. Nr 74, poz. 397 ze zm.

⁶ Strata Spółki za 2009 r. rok była mniejsza o 797.554,10 zł niż to wynika z deklaracji CIT – 8 za 2009 r. (z uwzględnieniem jej korekt)

⁷ Według ustaleń NIK dochód Spółki wykazany w poz. 39 deklaracji CIT – 8 za 2010 rok jest wyższy o 790.010,07 zł

Ustalenia kontroli wskazują, że powyższe nieprawidłowości, powstały m. in. na skutek tego, iż Zarząd Spółki nie określił i nie wprowadził w Spółce (w formie pisemnej) precyzyjnych zasad dotyczących kwalifikowania wydatków do kosztów nie stanowiących kosztów uzyskania przychodów.

3.3. Darowizny udzielane przez KWB na potrzeby transportowe organizacji związków zawodowych nie były uwzględniane w rocznych Sprawozdaniach Zarządu z działalności Spółki za lata 2009 i 2010. Darowizny w postaci usług transportowych dla organizacji związkowych działających na terenie KWB wyniosły odpowiednio w 2009 r. – 30 715,66 zł, w 2010 r. - 29 904,99 zł i nie zostały ujęte w rocznych sprawozdaniach Zarządu KWB, mimo że stanowiły około 20% wartości udzielanych darowizn.

3.4. Zarząd KWB nie opracował zasad sponsoringu, o których mowa w zarządzeniu nr 5 Ministra Skarbu Państwa z dnia 13 lutego 2009 r. w sprawie zasad prowadzenia działalności sponsoringowej przez spółki z udziałem Skarbu Państwa, informując przy tym Ministra Skarbu Państwa oraz Radę Nadzorczą o nieprowadzeniu działalności promocyjnej w formie sponsoringu.

W związku z tym nie stosowano określonych w ww. akcie zasad tworzenia planów i harmonogramów prowadzenia tego rodzaju działalności, oceny jej efektywności, raportowania uwzględniającego profesjonalne badanie rynku medialnego, oceny przez niezależnego audytora oraz wprowadzania do umów o świadczenie usług zapisów dotyczących możliwości zaprzestania finansowania. W okresie objętym kontrolą, KWB zawierała natomiast umowy na reklamę spółki przez zespoły sportowe, w tym przez okres przekraczający 6 miesięcy.

3.5. KWB nie posiadała pisemnych potwierdzeń wykonania umów na promocję Spółki na imprezach sportowych i festynach. W okresie objętym kontrolą z poddanych kontroli realizacji pięciu umów największych kwotowo na promocję na imprezach sportowych (225 tys. zł + VAT) oraz trzech umów dotyczących działań promocyjnych na festynach (46 tys. zł + VAT) stwierdzono, że KWB nie posiadała pisemnych potwierdzeń ich wykonania. Jak wynika ze złożonych wyjaśnień wykonanie tych umów stwierdzane było poprzez obecność na tych imprezach członków Zarządu KWB lub oddelegowanych pracowników.

3.6. Spółka nie dysponuje danymi o rzeczywistej liczbie członków wszystkich działających w niej zakładowych organizacji związkowych. W okresie objętym kontrolą nie wpływały do KWB informacje od organizacji związkowych o łącznej liczbie członków należących do związków zawodowych, co było niezgodne z dyspozycją art. 25 ust 2 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, który wymaga, aby organizacje związkowe przedstawiały co kwartał, w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po tym kwartale, informację o łącznej liczbie członków tej organizacji wg stanu na ostatni dzień kwartału.

3.7. Zarząd KWB nie określił w formie pisemnej zasad udzielania darowizn oraz prowadzenia działalności reklamowej i promocyjnej, zawierających w szczególności założenia, cele oraz przewidywaną ocenę efektywności tej działalności. W KWB wprawdzie kierowano się przesłankami udzielania darowizn, takimi jak miejsce i rodzaj prowadzonej działalności, rejon gdzie KWB prowadzi działalność eksploatacyjną, trudna sytuacja pracowników KWB, jednak zasady na podstawie których udzielano darowizn nie zostały sformułowane pisemnie. Zdaniem NIK, nieokreślenie tych zasad w formie pisemnej może prowadzić do nadmiernej dowolności w ich przyznawaniu.

3.8. NIK ocenia negatywnie, pod względem kryterium rzetelności i legalności, nieudokumentowanie fakturami wewnętrznymi darowizn rzeczowych obejmujących m. in. produkty własne KWB (o wartościach 18.114,56 zł, 26.840 zł, 11.609,87 zł, 4.575,00 zł, 2.874,00 zł i 2.228,11 zł), mimo że wymóg taki wynika z dyspozycji art. 106 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług.

3.9. W wyniku badania 123 dokumentów księgowych stwierdzono, że na trzech fakturach podpisy osób odbierających faktury zostały zamalowane korektorem, na jednej fakturze dekretacja dokonana na odwrocie została poprawiona poprzez nadpisanie numeru konta, a druga dekretacja została dokonana ołówkiem. Stanowiło to naruszenie postanowień art. 22 ustawy z dnia 29 września 1994 r.⁸ o rachunkowości, zgodnie z którymi błędy w dowodach wewnętrznych mogą być poprawiane przez skreślenie błędnej treści lub kwoty z utrzymaniem

⁸ j.t. Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.

czytelności skreślonych wyrażen lub liczb, wpisanie treści poprawnej i daty poprawki oraz złożenie podpisu osoby do tego upoważnionej, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej. Niedopuszczalne jest dokonywanie w dowodach księgowych wymazywania i przeróbek.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnoszą o:

- 1) rzetelne kwalifikowanie (w oparciu o jednolite zasady) i ujmowanie w księgach rachunkowych Spółki kosztów nie stanowiących kosztów uzyskania przychodów,
- 2) ustalenie w Spółce zasad ujmowania i dokumentowania darowizn opodatkowanych podatkiem od towarów i usług,
- 3) przedstawianie informacji o udzielonych darowiznach na rzecz związków zawodowych w rocznych sprawozdaniach Zarządu,
- 4) dokumentowanie wykonania umów na promocję KWB na imprezach sportowych i festynach,
- 5) podjęcie działań mających na celu uzyskanie od związków zawodowych, kwartalnych informacji o liczbie członków należących do tych związków,
- 6) podjęcie działań w celu określenia w formie pisemnej zasad udzielania darowizn i finansowania działań promocyjnych,
- 7) prawidłowe dokonywanie korekty dowodów księgowych.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Zarząd KWB w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Zarządowi Spółki prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.